

Motion till riksdagen 2011/12:Sf2

**av Christina Høj Larsen m.fl. (V)
med anledning av prop. 2011/12:60**

Genomförande av återvändandedirektivet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör anpassa lagen efter artikel 6.4 i återvändandedirektivet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samma regler som gäller för EES-medborgare i fråga om att bestämma en tidsfrist för att frivilligt lämna landet även bör gälla för icke EES-medborgare.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de brott som kan ligga till grund för att en person ska kunna tas i förvar bör preciseras.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett särskilt övervakningssystem, med resurser och kompetens, som övervakar att individers rättigheter tillgodoses i samband med avlägsnandebeslut bör införas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ändra utlänningslagen så att ett LVU-omhändertagande räknas som verkställighetshinder.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barnhem inte bör anses vara en lämplig motagningsenhet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en bestämmelse i utlänningslagen som undantar offer för människohandel från krav på återreseförbud.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en reglering av utlänningslagen som överensstämmer med artikel 12.2 i återvändandedirektivet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att rätten att besöka platser där tredjelandsmedborgare hålls i förvar ska författningsregleras.

Fel! Okänt namn på

Inledning

Återvändandedirektivet är en EU-produkt med ett par år på nacken. Direktivet ska nu implementeras i svensk lag, efter en uppgörelse mellan den borgerliga Alliansen och Miljöpartiet. Vänsterpartiet har ända från början varit starkt kritiskt till direktivet, som sätter upp gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna. Vi menar att direktivet utgör ytterligare en byggsten i Fästning Europa. Det är med förvåning som vi noterar att Miljöpartiet har gjort upp med den borgerliga Alliansen och lämnat mycket av den humana flyktingpolitiken bakom sig. Med detta sagt återstår nu att försöka mildra direktivets konsekvenser – att göra det dåliga mindre dåligt. Vi gör nio nedslag i regeringens proposition och ställer sammanlagt nio yrkanden. Vi anser att remissinstanser som Amnesty International, Rädda Barnen, Barnombudsmannen, Farr, Unicef och Lagrådet har inkommit med relevanta invändningar och ändringsförslag, vilka vi tagit intryck av och ofta instämt i.

Avvisning och utvisning

I artikel 6.4 i återvändandedirektivet står det att när som helst får medlemsstaterna, av ömmande skäl eller humanitära eller andra skäl, bevilja uppehållstillstånd. Direktivets bestämmelse är förmånligare för tredjelandsmedborgarna än utlänningslagens bestämmelser. Därför bör regeringen anpassa lagen efter artikel 6.4. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Bestämmande av tidsfrist

Tiden för icke EES-medborgare för att frivilligt lämna landet enligt nuvarande bestämmelser räknas från den tidpunkt avvisnings- eller utvisningsbeslutet vunnit laga kraft: två veckor från beslut till verkställande. I praktiken tar det sju till tio dagar innan den berörde får beslutet i sin hand, och sedan har denne bara ett par dagar på sig att lämna landet. Det gör att det blir nästan omöjligt att klara att resa ut inom tidsfristen. Detta kommer att få dramatiska konsekvenser i form av obligatoriskt återreseförbud.

För EES-medborgare gäller dock någonting annat: där har man fyra veckor på sig efter att domstolen *delgivit* utvisningsbeslutet och den berörde tagit emot och kvitterat det, därefter börjar nedräkningen till avvisningsdagen. Samma regelverk bör gälla även för icke EES-medborgare. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Risk för avvikande

Begreppet risk för avvikande kan sägas vara centralt i återvändandedirektivet. I regeringens proposition skriver man: "Begreppet risk för avvikande har betydelse för såväl reglerna om frivillig avresa som avlägsnande, återreseförbud och förvar. Direktivet innebär att medlemsstaterna i sin nationella lagstiftning ska fastställa objektiva kriterier för antagande av att det finns en risk för avvikande". Regeringen har ställt upp åtta kriterier. Vi har synpunkter på kriterium nummer 7 som lyder: "har dömts för ett brott som kan leda till fängelse". Som punkten är formulerad innebär det att en person med en dom i bagaget som rör snatteri – ett brott som har en straffskala om max sex månader – kan ligga till grund för att hållas i förvar. Det tycker vi är orimligt. Därför bör en precisering av vilka brott som kan ligga till grund för att personen ifråga ska kunna tas i förvar göras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Övervakningssystem för påtvingade återvändanden

En medlemsstat ska enligt återvändandedirektivet "sörja för ett effektivt övervakningssystem för påtvingade återvändanden", dvs. det måste finnas instanser som övervakar att individers rättigheter tillgodoses i samband med avvisningsbeslut. Även EU-kommissionär Cecilia Malmström har betonat att övervakning från utomstående bör finnas vid tvångsavvisningar. Kommissionen har föreslagit att det kan vara en person från en frivilligorganisation, som är med under hela processen för att se att värdigheten och grundläggande rättigheter för den person som ska utvisas respekteras. Regeringen och Miljöpartiet hänvisar i propositionen till förvaltningsdomstolarna, justitieombudsmannen (JO) och Justitiekanslern (JK). JO och JK, menar vi, är speciella granskningsorgan och har inte den tid eller de resurser som krävs för att vara ett allmänt övervakningsorgan. Därför bör ett särskilt övervakningssystem, med resurser och kompetens, som övervakar att individers rättigheter tillgodoses i samband med avvisningsbeslut införas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Uppskjutande av verkställighet

Vi instämmer med Barnombudsmannen (BO), Rädda Barnen (RB) samt FN:s barnfond – Unicef, och anser i likhet med dem – och i motsats till regeringen – att ett LVU-omhändertagande bör vara ett s.k. verkställighetshinder enligt utlänningslagen och att gällande svensk rätt bör ändras i denna riktning. Regeringen bör därför genomföra en ändring av utlänningslagen som innebär att

Fel! Okänt namn på

LVU-omhändertagande räknas som verkställighetshinder. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Ensamkommande barn

Regeringen anser att återvändandedirektivets bestämmelse om stöd till ensamkommande barn är uppfylld genom gällande lagstiftning. Vi, i likhet med Unicef, delar inte den uppfattningen. Vi tycker att det är förkastligt att, som migrationsminister Tobias Billström föreslår, bygga barnhem i Afghanistan enkom för att kunna utvisa ensamkommande flyktingbarn som sökt asyl i Sverige. Barnhem bör inte kunna anses vara en lämplig mottagningsenhet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Återreseförbud

Vi anser i likhet med Unicef, Amnesty och Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar att offer för människohandel bör undantas från kravet på återreseförbud i utlänningslagen. En bestämmelse bör införas i utlänningslagen med denna innebörd. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Översättning av beslut

Enligt artikel 12.2 i återvändandedirektivet ska en medlemsstat tillhandahålla en skriftlig eller muntlig översättning av de viktigaste delarna av ett beslut om återvändande, inreseförbud eller avlägsnande. Regeringen anser att vi inte behöver ändra i svensk lagstiftning för att tillmötesgå artikel 12.2. Vi, i likhet med Barnombudsmannen och Rädda Barnen m.fl., motsätter oss detta. En reglering av utlänningslagen som överensstämmer med återvändandedirektivet artikel 12.2 bör därför genomföras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Förhållanden i samband med förvar

Regeringen bedömer att återvändandedirektivets bestämmelser om förhållanden i samband med förvar är uppfyllda genom gällande rätt, dvs. att några författningsändringar inte behöver göras. Lagrådet har lämnat invändningar mot detta. Vi instämmer i Lagrådets kritik. Rätten att besöka platser där tred-

Fel! Okänt namn på

jelandsmedborgare hålls i förvar ska författningsregleras. Detta bör riksdagen
som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 16 februari 2012

Christina Höj Larsen (V)

Ulla Andersson (V)

Rossana Dinamarca (V)

Jacob Johnson (V)

Josefin Brink (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)